

ตำแหน่งของคำขยายกริยาในภาษาถิ่นลำพูน

การเรียงลำดับคำในประโยคมีความสำคัญอย่างยิ่งในภาษาไทย ถ้าเรียงคำผิดตำแหน่ง ความสัมพันธ์ระหว่างคำในประโยคก็มักจะผิดไปด้วย โดยทั่ว ๆ ไปแล้วคำมีความสัมพันธ์กันมักอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน คำขยายกริยามีความสัมพันธ์กับคำกริยาจึงมักปรากฏในตำแหน่งใกล้เคียงกับคำกริยา โดยคำขยายกริยาบางคำจะอยู่หน้าคำกริยา แต่บางคำก็จะอยู่หลังคำกริยา

ตัวอย่าง

no:ŋ ⁶	den ¹	ca: ⁶
น้อง	กิน	ข้าว

คำว่า /ca:⁶/ "ข้าว" เป็นคำขยายกริยา /den¹/ "กิน" โดยปรากฏหลังคำกริยา

na:m ⁶	ba: ³	laj ²
น้ำ	ไม่	ไหล

คำว่า /ba:³/ "ไม่" เป็นคำขยายกริยา /laj²/ "ไหล" โดยจะปรากฏหน้าคำกริยา

ในตัวอย่างทั้งสองนี้ คำขยายกริยาขยายคำกริยาที่ไม่มีค่านามตาม ในกรณีที่คำกริยามีค่านามตาม ตำแหน่งของคำขยายกริยาที่อยู่หลังคำกริยาจะเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ คำขยายกริยาจะอยู่หลังค่านามที่ตามหลังคำกริยานั้นอีกทีหนึ่ง แต่คำขยายกริยาที่อยู่หน้าคำกริยาจะมีตำแหน่งคงเดิม

ตัวอย่าง

no:ŋ ⁶	kin ²	khaw ⁵	ca: ⁶
น้อง	กิน	ข้าว	ข้าว

คำว่า /ca:⁶/ "ซ่า" เป็นคำขยายกริยา /kin²/ "กิน" โดยปรากฏหลัง
คำนาม /khaw⁵/ "ข้าว" ซึ่งตามหลังคำกริยา /kin²/ "กิน" อีกทีหนึ่ง

me:⁴   ba?²   si:⁶   lam¹   ńaj¹
แม่   ไม   ซื่อ   ลำไย

คำว่า /ba?²/ "ไม" เป็นคำขยายกริยา /si:⁶/ "ซื่อ" ปรากฏหน้าคำ
กริยา โดยไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีคำนาม /lam¹   ńaj¹/ "ลำไย" ตามคำกริยาก็ตาม

นอกจากคำขยายกริยาบางคำจะอยู่หน้าคำกริยา และคำขยายกริยาบางคำจะอยู่
หลังคำกริยาแล้ว คำขยายกริยาบางคำก็สามารถอยู่ไ้ทั้งหน้าและหลังคำกริยาอีกด้วย

ตัวอย่าง

no:⁶   taŋ⁵   caj³   hian¹
น้อง   ตั้งใจ   เรียน

คำว่า /taŋ⁵   caj²/ "ตั้งใจ" เป็นคำขยายกริยา /hian¹/ "เรียน" โดย
ปรากฏหน้าคำกริยา

no:⁶   hian¹   ja:³   taŋ⁵   caj²
น้อง   เรียน   อย่าง   ตั้งใจ

คำว่า /taŋ⁵   caj²/ "ตั้งใจ" เป็นคำขยายกริยา /hian¹/ "เรียน"
โดยปรากฏหลังคำกริยา

ด้วยเหตุที่คำขยายกริยามีตำแหน่งไ้ต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น จึงอาจแบ่งคำ
ขยายกริยาไ้เป็น 3 ประเภท คือ คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหน้าคำกริยา คำขยาย
กริยาประเภทที่ปรากฏหลังคำกริยา และคำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏไ้ทั้งหน้าและหลังคำ
กริยา

3.1 คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหน้าคำกริยา

คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหน้าคำกริยา หมายถึงคำขยายกริยาที่เมื่อปรากฏ

ร่วมกับคำกริยาแล้ว จะมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยายเสมอ ตำแหน่งของคำขยายกริยาประเภทนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าคำกริยาที่ถูกขยายนั้นจะมีค่านามตามหลังหรือไม่

คำที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหน้าคำกริยาได้แก่ คำบอกความเห็น คำปฏิเสธ

3.1.1 คำบอกความเห็น

คำบอกความเห็นเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาคำนั้น

ตัวอย่าง

นอ:จ⁵   ตว:ฏ⁵   paj¹   ciaŋ¹   mai³

น้อย   ต้อง   ไป   เชียงใหม่

คำว่า /ตว:ฏ⁵/ "ต้อง" เป็นคำบอกความเห็นที่ขยายคำกริยา /paj¹/ "ไป" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

นอ:ฏ⁶   khon¹   นอ:n¹   ni:⁵

น้อง   คง   นอน   (ที่) นี้

คำว่า /khon¹/ "คง" เป็นคำบอกความเห็นที่ขยายคำกริยา /นอ:n¹/ "นอน" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

tum⁵   khuan¹   si:⁶   naŋ²   si:²

คุ้ม   ควร   ชื่อ   หนังสือ

คำว่า /khuan¹/ "ควร" เป็นคำบอกความเห็นที่เป็นคำขยายกริยา /si:⁶/ "ชื่อ" ซึ่งมีค่านาม /naŋ²- si:²/ "หนังสือ" ตามหลัง คำบอกความเห็นยังคงมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

ปอ:⁴   peŋ¹   di:¹   kin²   ja:¹

พอ   ควร   กิน   ยา

คำว่า /pəŋ¹ di:¹/ "ควร" เป็นคำบอกความเห็นที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยา /kin²/ "กิน" ซึ่งมีคำนาม /ja:¹/ "ยา" ตาม คำบอกความเห็นยังคงมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

3.1.2 คำปฏิเสธ

คำปฏิเสธเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาทำไฉนก็จะมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาคำนั้น

ตัวอย่าง

na:⁶   baʔ²   ju:³

น่า   ไม่   อยู่

คำว่า /na:⁶/ "น่า" เป็นคำปฏิเสธที่ขยายคำกริยา /ju:³/ "อยู่" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

fon²   ba:³   tok²   loj¹

ฝน   ไม่   ตก   เลย

คำว่า /ba:³/ "ไม่" เป็นคำปฏิเสธที่ขยายคำกริยา /tok²/ "ตก" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

me:w¹   bw:³   kin²   pa:²

แมว   ไม่   กิน   ปลา

คำว่า /bw:³/ "ไม่" เป็นคำปฏิเสธที่ขยายคำกริยา /kin²/ "กิน" ซึ่งมีคำนาม /pa:²/ "ปลา" ตาม คำปฏิเสธยังคงมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

luŋ¹   baʔ²   kha:j²   khua¹

ลุง   ไม่   ขาย   ของ

คำว่า /baʔ²/ "ไม่" เป็นคำปฏิเสธที่ขยายคำกริยา /kha:j²/ "ขาย" ซึ่งมีคำนาม /khua¹/ "ของ" ตาม คำปฏิเสธยังคงมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

3.2 คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหลังคำกริยา

คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหลังคำกริยา หมายถึงคำขยายกริยาที่เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาแล้วจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย แต่ถ้าคำกริยานั้นมีค่านามตามคำขยายกริยาประเภทนี้จะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้นอีกทีหนึ่ง

คำที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏหลังคำกริยาได้แก่ คำบ่งชี้ คำบอกความดี คำบอกผู้ทำร่วม คำบอกสำคัญ คำแยกประเภท และ คำวิเศษณ์

3.2.1 คำบ่งชี้

คำบ่งชี้ เมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีค่านามตาม คำบ่งชี้จะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้นอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

ʔw: j ⁵	dən ¹	ja: ŋ ³	ʔi: <u>5</u>	ka: ¹
ฮอย	เกิน	อย่าง	<u>นี้</u>	หรือ

คำว่า /ʔi: ⁵/ "นี้" เป็นคำบ่งชี้ที่ขยายคำกริยา /dən¹/ "เกิน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /ja: ŋ³/ "อย่าง" ซึ่งตามหลังคำกริยาอีกทีหนึ่ง

khaw ²	ʔu: ⁵	bɛ: p ³	<u>ni: ⁶</u>	ku: ⁴	tia ⁴
เขา	ทุกคน	แบบ	<u>นี้</u>	ทุก	ครั้ง

คำว่า /ni: ⁶/ "นี้" เป็นคำบ่งชี้ที่ขยายคำกริยา /ʔu: ⁵/ "ทุกคน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /bɛ: p³/ "แบบ" ซึ่งตามหลังคำกริยาอีกทีหนึ่ง

tw: j ⁵	ti: ²	no: ŋ ⁶	ca ²	<u>ni: ⁶</u>	tiŋ ¹	wan ¹
ค่อย	ดี	น้อง	อย่าง	<u>นี้</u>	ทุก	วัน

คำว่า /ni: ⁶/ "นี้" เป็นคำบ่งชี้ที่ขยายคำกริยา /ti: ²/ "ดี" ซึ่งมีค่านาม /no: ŋ⁶/ "น้อง" ตาม คำบ่งชี้มีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /ca²/ "อย่าง" ซึ่งตามหลังค่านามอีกทีหนึ่ง

mɛ: ⁴	bɔ:k ³	tua ²	ja:ŋ ³	ʔan ⁵	ka: ¹
แม่	บอก	เธอ	อย่าง	นั่น	หรือ

คำว่า /ʔan⁵/ "นั่น" เป็นคำบ่งชี้ที่ขยายคำกริยา /bɔ:k³/ "บอก" ซึ่งมีคำนาม /tua²/ "เธอ" ตาม คำบ่งชี้มีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /ja:ŋ³/ "อย่าง" ซึ่งตามหลังคำนามอีกทีหนึ่ง

3.2.2 คำบอกความดี

คำบอกความดีเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตามคำบอกความดีจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้นอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

nɔ:ŋ ⁶	mɔj ⁴	<u>cia³</u>
น้อง	ป่วย	บอຍ

คำว่า /cia³/ "บอຍ" เป็นคำบอกความดีที่ขยายคำกริยา /mɔj⁴/ "ป่วย" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

nuan ¹	paj ¹	<u>man³</u>	ka: ¹
นวด	ไป	บอຍ	หรือ

คำว่า /man³/ "บอຍ" เป็นคำบอกความดีที่ขยายคำกริยา /paj¹/ "ไป" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา¹

tum ⁵	ti: ²	nɔ:ŋ ⁶	<u>sa¹ luat⁴</u>
คุม	ตี	น้อง	เสมอ

---

¹คำว่า /man³/ ที่มีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา และมีความหมายว่า "ชยัน" และเป็นคำกริยาไม่ใช่คำบอกความดี

คำว่า /sa¹ luat⁴/ "เสมอ" เป็นคำบอกความถี่ที่ขยายคำกริยา /ti:²/
 "ตี" ซึ่งมีคำนาม /nɔ:⁶/ "น้อง" ตาม คำบอกความถี่มีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

ʔɔ:⁵   sɛ:⁶   pa:k³   ka:²   bɔ:³   khə¹   na:t³

อ้อย   ชี้อ   ปากกา   บ่อย   มาก

คำว่า /bɔ:³/ "บ่อย" เป็นคำบอกความถี่ที่ขยายคำกริยา /sɛ:⁶/ "ชื้อ"
 ซึ่งมีคำนาม /pa:k³ ka:²/ "ปากกา" ตาม คำบอกความถี่มีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

3.2.3 คำบอกผู้ทำรวม

คำบอกผู้ทำรวม เมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่
 หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตาม คำบอกผู้ทำรวมจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้น
 อีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

la¹ ʔɔ:³   thian²   kan²

เก็บ ๆ   เถียง   กัน

คำว่า /kan²/ "กัน" เป็นคำบอกผู้ทำรวมที่ขยายคำกริยา /thian²/
 "เถียง" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

mɛ:⁴   ka:⁶   ʔu:⁵   kan²

แม่ค้า   คุษ   กัน

คำว่า /kan²/ "กัน" เป็นคำบอกผู้ทำรวมที่ขยายคำกริยา /ʔu:⁵/ "คุษ"
 โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

nak⁵   lian²   pu:k³   phak²   kan²

นักเขียน   ปลุก   ด้ก   กัน

คำว่า /kan²/ "กัน" เป็นคำบอกผู้ทำรวมที่ขยายคำกริยา /pu:k³/ "ปลุก"
 ซึ่งมีคำนาม /phak²/ "ด้ก" ตาม คำบอกผู้ทำรวมมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

haw ¹	kin ²	khaw ⁵	kan ²	teɔ ⁵
เรา	กิน	ข้าว	<u>กิน</u>	เดอะ

คำว่า /kan²/ "กิน" เป็นคำบอกผู้ทำร่วมขยายคำกริยา /kin²/ "กิน" ซึ่งมีคำนาม /khaw⁵/ "ข้าว" ตาม คำบอกผู้ทำร่วมมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

3.2.4 คำบอกลำดับ

คำบอกลำดับเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใด ก็จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตามคำบอกลำดับ จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้นอีกทีหนึ่ง โดยทั่วไปคำบอกลำดับจะปรากฏร่วมกับคำแยกประเภท

ตัวอย่าง

ʔwɛj ⁵	paɯ ¹	kwɛn ³
อ้อย	ไป	<u>ก่อน</u>

คำว่า /kwɛn³/ "ก่อน" เป็นคำบอกลำดับที่ขยายคำกริยา /paɯ¹/ "ไป" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

tuj ⁵	ʔa:p ³	na:m ⁶	hon ²	<u>ti:⁴ swɛŋ²</u>
ตุ้ย	อาบ	น้ำ	หน	<u>ที่สอง</u>

คำว่า /ti:⁴ swɛŋ²/ "ที่สอง" เป็นคำบอกลำดับที่ขยายคำกริยา /ʔa:p³ na:m⁶/ "อาบน้ำ" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา และปรากฏร่วมกับคำแยกประเภท /hon²/ "หน"

ɕɛŋ ¹	kin ²	khaw ⁵	<u>lu:n¹</u>
แคง	กิน	ข้าว	<u>ทีหลัง</u>

คำว่า /lu:n¹/ "ทีหลัง" เป็นคำบอกลำดับที่ขยายคำกริยา /kin²/ "กิน" ซึ่งมีคำนาม /khaw⁵/ "ข้าว" ตาม คำบอกลำดับมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

me: ⁴	ʔa:n ³	cot ²	ma:j ²	tia ⁴	<u>ti:⁴ sa:m²</u>	le:w ⁶
แม่	ฮาน	จก	หมาย	ครึ่ง	<u>ที่สาม</u>	แล้ว

คำว่า /ti:⁴ sa:m²/ "ที่สาม" เป็นคำบอกลำดับที่ขยายคำกริยา /ʔa:n³/ "อ่าน" ซึ่งมีคำนาม /cot² ma:j²/ "จดหมาย" ตาม คำบอกลำดับมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม และปรากฏร่วมกับคำแยกประเภท /tɕa:⁴/ "ครั้ง"

3.2.5 คำแยกประเภท

คำแยกประเภทเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตามคำแยกประเภทจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้นอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

khaw ²	paj ¹	tɕa: ⁴	diaw ¹
เขา	ไป	<u>ครั้ง</u>	เคียว

คำว่า /tɕa:⁴/ "ครั้ง" เป็นคำแยกประเภทที่ขยายคำกริยา /paj¹/ "ไป" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

de:ŋ ¹	ʔu: ⁵	ja:ŋ ³	taŋ ⁵ ca:j ²
แดง	พูด	<u>อย่าง</u>	ตั้งใจ

คำว่า /ja:ŋ³/ "อย่าง" เป็นคำแยกประเภทที่ขยายคำกริยา /ʔu:⁵/ "พูด" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

me: ⁴	sak ⁵	pha: ⁵	la:j ²	<u>hon²</u>
แม่	ซึก	น่า	หลาย	<u>หน</u>

คำว่า /hon²/ "หน" เป็นคำแยกประเภทที่ขยายคำกริยา /sak⁵/ "ซึก" ซึ่งมีคำนาม /pha:⁵/ "น่า" ตาม คำแยกประเภทมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

khaw ³	pho: ³	no: ⁶	ja:ŋ ³	du: ¹	thu:k ³
เขา	มอง	น้อง	<u>อย่าง</u>	กู	ถูก

คำว่า /ja:ŋ³/ "อย่าง" เป็นคำแยกประเภทที่ขยายคำกริยา /pho:ʔ³/ "มอง" ซึ่งมีคำนาม nɔ:ŋ⁶/ "น้อง" ตาม คำแยกประเภทมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

3.2.6 คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์เมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาคำใดก็จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาคำนั้น ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตามคำวิเศษณ์จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้นอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

de:ŋ¹   khon²   phɨt³   phɨt³
 แดง   กรน   กรอก ๆ

คำว่า /phɨt³- phɨt³/ "กรอก ๆ" เป็นคำวิเศษณ์ที่ขยายคำกริยา /khon²/ "กรน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

ʔɔ:ŋ⁵   su:ŋ²   kəŋ⁵   dəŋ⁵
 อ้อย   สูง   ปรีค

คำว่า /kəŋ⁵ - dəŋ⁵/ "ปรีค" เป็นคำวิเศษณ์ที่ขยายคำกริยา /su:ŋ²/ "สูง" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

tum⁵   thian²   pi:⁴   pha¹leŋ⁵   pha¹leŋ⁵
 คุ่ม   เฝียง   พี่   นอ ๆ

คำว่า /pha¹leŋ⁵ pha¹leŋ⁵/ "นอ ๆ" เป็นคำวิเศษณ์ที่ขยายคำกริยา /thian²/ "เฝียง" ซึ่งมีคำนาม /pi:⁴/ "พี่" ตาม คำวิเศษณ์มีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

nɔ:ŋ⁶   kiaw⁶   khaw⁵   cep²   cep²
 น้อง   เคี้ยว   ช้าว   จับ ๆ

คำว่า /cep² cep²/ "จับ ๆ" เป็นคำวิเศษณ์ที่ขยายคำกริยา /kiaw⁶/ "เคี้ยว" ซึ่งมีคำนาม /khaw⁵/ "ช้าว" ตาม คำวิเศษณ์มีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

3.3 คำขยายกริยาที่ปรากฏได้ทั้งหน้าและหลังคำกริยา

คำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏได้ทั้งหน้าและหลังคำกริยา หมายถึงคำขยายกริยาที่เมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาแล้ว จะมีตำแหน่งอยู่หน้าหรือหลังคำกริยาที่ถูกขยายก็ได้ ในกรณีที่มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา ถ้าคำกริยานั้นมีค่านามตามคำขยายกริยา ประเภทนี้ จะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้นอีกทีหนึ่ง

คำที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาประเภทที่ปรากฏได้ทั้งหน้าและหลังคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่ คำกริยา คำบ่งเวลา คำบอกความสำคัญ คำบอกจำนวน และคำไม่ชี้เฉพาะ¹

3.3.1 คำกริยา

คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาบางคำปรากฏได้ 2 ตำแหน่งคือ ทั้งหน้าและหลังคำกริยา แต่บางคำก็ปรากฏได้ตำแหน่งเดียว คือ หน้ากริยาหรือหลังกริยา ในกรณีที่มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาซึ่งมีค่านามตามคำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยาจะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้นอีกทีหนึ่ง คำกริยาที่เป็นคำขยายบางคำต้องปรากฏร่วมกับคำแยกประเภทด้วย

ตำแหน่งของคำกริยาที่ใช้ขยายจะเป็นดังนี้

1. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่า กริยานั้นอยู่ในระยะใด เช่น คำว่า /lom⁴/ "เริ่ม" จะอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

fon ²	lom ⁴	tok ²
ณ	เริ่ม	ตก

คำว่า /lom⁴/ "เริ่ม" เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา /tok²/ "ตก" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

¹ คำชนิดเดียวกันนั้นเอง บางคำปรากฏได้ 2 ตำแหน่ง คือ ทั้งหน้าและหลังคำกริยา แต่บางคำปรากฏได้ตำแหน่งเดียวคือหน้าคำกริยาหรือหลังคำกริยา

2. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่าผู้ทำกริยาสามารถทำกริยานั้นได้หรือไม่ เช่น /ca:ŋ⁴/ "เป็น" จะอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

นว:ŋ ⁶	thak ²	'sɿa ⁵	ca:ŋ ⁴
น้อง	ถัก	เสื้อ	<u>เป็น</u>

คำว่า /ca:ŋ⁴/ "เป็น" เป็นคำกริยา /thak²/ "ถัก" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

3. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่า ผู้ทำกริยาทำกริยานั้นด้วยอาการอย่างไร เช่น /taŋ⁵ caj²/ "ตั้งใจ" /kw:n⁵/ "แก้ง" /faŋ⁴/ "รีบ" จะอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

นว:ŋ ⁶	faŋ ⁴	paj ¹
น้อง	<u>รีบ</u>	ไป

คำว่า /faŋ⁴/ "รีบ" เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา /paj¹/ "ไป" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย

แต่ในกรณีที่มีคำแยกประเภทมาข้างหน้า คำกริยาที่ใช้ขยายเหล่านี้ จะอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยายด้วย

ตัวอย่าง

นว:ŋ ⁶	tham ¹	na:n ¹	ja:ŋ ³	taŋ ⁵ caj ²
น้อง	ทำ	งาน	อย่าง	<u>ตั้งใจ</u>

คำว่า /taŋ⁵ caj²/ เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา "ทำ" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /ja:ŋ³/ "อย่าง" ซึ่งตามหลังคำกริยาที่ถูกขยายอีกทีหนึ่ง

4. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่ากริยานั้นมีลักษณะอย่างไร เช่น
/ca:6/ "ช้า" /wo:j1/ "เร็ว" /muan4/ "ไพละ, เพราะ" จะอยู่
หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

lu:k4 mu:2 hwe:ŋ6 pheŋ1 muan4

ถูก หมู ร้องเพลง ไพละ, เพราะ

คำว่า /muan4/ "ไพละ, เพราะ" เป็นคำกริยาที่ขยาย
คำกริยา /hwe:ŋ6 pheŋ1/ "ร้องเพลง" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

5. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่ากริยานั้นสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ เช่น
/thu:k3/ "ถูก" /khaw5/ "เข้า" /cop2/ "จบ" จะมีตำแหน่งอยู่หลัง
คำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

hwe:ŋ6 hian1 cop2

น้อง เรียน จบ

คำว่า /cop2/ "จบ" เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา /hian1/
"เรียน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

6. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่า กริยาเคลื่อนที่ไปทางใด เช่น
/paj1/ "ไป" /ma:1/ "มา" /khaw5/ "เข้า" จะมีตำแหน่งอยู่หลัง
คำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

me:4 don1 ma:1

แม่ เดิน มา

คำว่า /ma:1/ "มา" เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา /don1/
"เดิน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

7. คำกริยาที่ช่วยขยายความหมายว่ากริยานั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
 เต้น /khin⁵/ "ขึ้น" /loŋ¹/ "ลง" จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

lu:k ⁴	mu: ²	tuj ⁵	<u>khin⁵</u>
ถูก	หมู่	อ้วน	<u>ขึ้น</u>

คำว่า /khin⁵/ "ขึ้น" เป็นคำกริยาที่ขยายคำกริยา /tuj⁵/
 "อ้วน" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

3.3.2 คำบ่งเวลา

คำบ่งเวลาเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา บางคำจะมีตำแหน่งอยู่
 หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย บางคำจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย ในกรณีที่มีตำแหน่ง
 อยู่หลังคำกริยาซึ่งมีค่านามตามคำบ่งเวลาจะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้นอีกทีหนึ่ง

คำบ่งเวลาที่มีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่ คำว่า /kam¹ lan¹/
 "กำลัง" /kam¹ pho:ŋ¹ ha:²/ "เพิ่ง" /ka:⁴ ha:²/ "เพิ่ง"
 /koj¹/ "เคย" /ca?²/ "จะ" /ŋaŋ¹/ "ยัง" /daj⁵/
 "ได้" และ /him¹/ "เกือบ"

ตัวอย่าง

fon ²	<u>kam¹ lan¹</u>	tok ²
ฝน	<u>กำลัง</u>	ตก

คำว่า /kam¹ lan¹/ "กำลัง" เป็นคำบ่งเวลาที่ขยายคำ
 กริยา /tok²/ "ตก" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย

คำว่าเวลาที่มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่ คำว่า /ju:³/
 "อยู่" และ /le:w⁶/ "แล้ว"

ตัวอย่าง

lu:k ⁴	mu: ²	ma: ¹	<u>le:w⁶</u>
ถูก	หมู่	มา	<u>แล้ว</u>

คำว่า /lɛ:w⁶/ "แล้ว" เป็นคำบ่งเวลาที่ขยายคำกริยา /ma:¹/
"มา" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

3.3.3 คำบอกความสำคัญ

คำบอกความสำคัญเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา บางคำจะมีตำแหน่ง
อยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย บางคำจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย ในกรณีที่มี
ตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาซึ่งมีค่านามตาม คำบอกความสำคัญจะมีตำแหน่งอยู่หลังค่านามนั้น
อีกทีหนึ่ง

คำบอกความสำคัญที่มีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่
/phiaŋ¹ tɛ:³/ "เพียงแต่" /thɛŋ² kap²/ "ถึงกับ" และ
/khe:⁴ "แค"

ตัวอย่าง

lu:k ⁴	mu: ²	<u>phiaŋ¹ tɛ:³</u>	pen ²	wat ²
ลูก	หมู	<u>เพียงแต่</u>	เป็น	หวัด

คำว่า /phiaŋ¹ tɛ:³/ "เพียงแต่" เป็นคำบอกความสำคัญ
ที่ทำหน้าที่ขยายคำกริยา /pen² wat²/ "เป็นหวัด" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำ
กริยา

ตัวอย่าง

pi: ⁴	ʔaj ¹	<u>ba¹ da:j¹</u>
พี่	ไอ	<u>เท่านั้น</u>

คำว่า /ba¹ da:j¹/ "เท่านั้น" เป็นคำบอกความสำคัญที่ทำ
หน้าที่ขยายคำกริยา /ʔaj¹/ "ไอ" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยาย

3.3.4 คำออกจำนวน

คำออกจำนวนแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ คำออกจำนวนชนิดที่ปรากฏตามลำดับได้ และคำออกจำนวนชนิดที่ต้องปรากฏร่วมกับคำแยกประเภท เมื่อคำออกจำนวนทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ส่วนมากจะมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา มีคำว่า /ca:t⁴/ "มาก" เท่านั้นที่มีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยาย ในกรณีที่มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา ถ้าคำกริยานั้นมีคำนามตามคำขยายกริยาประเภทนี้จะมีตำแหน่งอยู่หลังคำนามนั้นอีกทีหนึ่ง

ตัวอย่าง

kha ¹ - nom ²	ca:t ⁴	lam ¹
ขนม	มาก	อร่อย

คำว่า /ca:t⁴/ "มาก" เป็นคำออกจำนวนที่ขยายคำกริยา /lam¹/ "อร่อย" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

ʔa:j ⁵	ʔaj ¹	la:j ²	hon ²
อ้อย	ไอ	หลาย	ทน

คำว่า /la:j²/ "หลาย" เป็นคำออกจำนวนที่ขยายคำกริยา /ʔaj¹/ "ไอ" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำแยกประเภท /hon²/ "ทน" ซึ่งตามหลังคำกริยาอีกทีหนึ่ง

me: ⁴	ca:t ⁴	mak ⁵	kha ¹ nom ² can ⁶
แม่	มาก	ชอบ	ขนม ชื่น

คำว่า /ca:t⁴/ "มาก" เป็นคำออกจำนวนที่ขยายคำกริยา /mak⁵/ "ชอบ" ซึ่งมีคำนาม /kha¹ nom² can⁶/ "ขนมชื่น" ตาม คำออกจำนวนยังคงมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

de:ŋ ¹	kin ²	khaw ⁵	no:j ⁵
แดง	กิน	ข้าว	น้อย

คำว่า /no:j⁵/ "น้อย" เป็นคำออกจำนวนที่ขยายคำกริยา /kin²/ "กิน" ซึ่งมีคำนาม /khaw⁵/ "ข้าว" ตาม คำออกจำนวนมีตำแหน่งอยู่หลังคำนาม

3.3.5 คำไม่ชี้เฉพาะ

คำไม่ชี้เฉพาะเมื่อทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา บางคำจะมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่ /ca¹ daj¹/ "ทำไม" บางคำมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยาที่ถูกขยายได้แก่ /ca¹ daj¹/ "อย่างไร" /ki:³/ "ที่" /ja:³ daj¹/ "อย่างไร" และ /ta¹ daj¹/ "เท่าไร" มีคำว่า /nia¹ ñaŋ²/ "ทำไม" เพียงคำเดียวเท่านั้นที่ปรากฏได้ทั้งหน้าและหลังคำกริยาที่ถูกขยาย

ตัวอย่าง

nɔ: ⁶	ca ¹ daj ¹	ma: ¹	ca: ⁶
น้อง	<u>ทำไม</u>	มา	ช้า

คำว่า /ca¹ daj¹/ "ทำไม" เป็นคำไม่ชี้เฉพาะที่ขยายคำกริยา /ma:¹/ "มา" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

me: ⁴	ti: ²	nɔ: ⁶	ki: ³	tia ⁴
แม่	ที่	น้อง	<u>ที่</u>	ครึ่ง

คำว่า /ki:³/ "ที่" เป็นคำไม่ชี้เฉพาะที่ขยายคำกริยา /ti:²/ "ที่" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

na: ⁶	nia ¹ ñaŋ ²	ba? ²	ma: ¹
น่า	<u>ทำไม</u>	ไม่	มา

คำว่า /nia¹ ñaŋ²/ "ทำไม" เป็นคำไม่ชี้เฉพาะที่ขยายคำกริยา /ma:¹/ "มา" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยา

pi: ⁴	tha:m ¹	nia ¹ ñaŋ ²
พี่	ถาม	<u>ทำไม</u>

คำว่า /nia¹ ñaŋ²/ "ทำไม" เป็นคำไม่ชี้เฉพาะที่ขยายคำกริยา /tha:m²/ "ถาม" โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา

อันึงคำไม้ชี้เฉพาะ /ca¹ daj¹/ "ทำไม" และ/ña¹ ñaŋ²/
 "ทำไม" ที่มีตำแหน่งอยู่หน้าคำกริยาอาจปรากฏหน้าประธานซึ่งนำหน้าคำกริยานั้นอีกที่
 หนึ่งก็ได้

ตัวอย่าง

ca ¹ daj ¹	de:ŋ ¹	ba? ²	ma: ¹
<u>ทำไม</u>	แดง	ไม่	มา

คำว่า /ca¹ daj¹/ "ทำไม" เป็นคำไม้ชี้เฉพาะที่ขยาย
 คำกริยา /ma:¹/ "มา" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าประธาน /d :ŋ¹/ "แดง"

ña ¹ ñaŋ ²	ŋwə:ŋ ⁶	ma: ¹	ca: ⁶
<u>ทำไม</u>	น้อง	มา	ช้า

คำว่า /ña¹ ñaŋ²/ "ทำไม" เป็นคำไม้ชี้เฉพาะที่ขยาย
 คำกริยา /ma:¹/ "มา" โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าประธาน /ŋwə:ŋ⁶/ "น้อง"